

Андрій Колесніков

викладач Тернопільського

національного економічного університету

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Реалізація інноваційної моделі економічного розвитку України передбачає створення, освоєння у виробництві і просування на ринок технологічних і організаційно-управлінських інновацій. Вагомим інструментом такого напрямку розвитку є реалізація нововведень на підприємствах. В епоху інформаційно-технологічної революції сумарна віддача від інноваційних проектів значно перевищує будь-яку іншу сферу застосування капіталу, однак в умовах України ефективність їх реалізації є досить низькою, і зумовлена наступними причинами:

В умовах нового ринкового укладу з'явилися нові можливості реалізації дослідницьких і конструкторських проектів та використання їх результатів. Мова йде про інноваційне підприємництво (технопарки, венчурні фірми) як інструмент виробничо-технологічного партнерства та можливість придбання результатів дослідницьких розробок ззовні. Зважаючи на те, що в Україні функціонують лише 5 технопарків, то про масштабність зовнішніх зв'язків у даному напрямку говорити складно. Більшою мірою варто звернути увагу варто звернути на ефективність співпраці підприємств з зовнішніми науково-дослідницькими установами та конструкторськими підрозділами інших великих підприємств. Однак, зважаючи на офіційні дані (табл. 1) [1] ефективність такої співпраці є достатньо низькою.

Таблиця 1

Витрати на інноваційну діяльність в Україні за напрямками, тис.грн.

Показник	2007	2008	2009
Дослідження і розробки	986,5	1243,6	846,7
В.т.ч. внутрішні НДР	793,6	958,8	633,3
зовнішні НДР	192,9	284,8	213,4
Придбання нових технологій	328,4	421,8	115,9

Придбання машин та обладнання	7471,1	7664,8	4974,7
Інші витрати	2064,9	2664,0	2012,6
Всього	10850,9	11994,2	7949,9

З таблиці видно, що фінансові показники зовнішньої співпраці є низькими, і не відображають тенденції до росту, особливо у 2009 році, коли загальні витрати на дослідження і розробки впали на 32% порівняно з попереднім роком.

Прогнози подальшого розвитку НДР в Україні є доволі суперечливими. З одного боку в Постанові Кабінету міністрів України від 14 травня 2008 року Про затвердження Державної цільової економічної програми “Створення в Україні інноваційної інфраструктури” на 2009-2013 роки [2] збільшення витрат на інноваційні проекти за вказаний період до 7 млрд.грн., з іншого, згідно офіційних даних [1] у 2009 році такі витрати склали 127 млн.грн. Враховуючи законодавчо затверджений показник ця цифра повинна становити 1,4 млрд.грн., тобто у 11 раз більшою. Для окреслення орієнтовних показників, які необхідно досягнути в напрямку розвитку НДДКР, наведемо приклад таких витрат на ведучих компаніях США, а саме: Ford Motor Co (автомобілебудування) – 6,3 млрд.дол., Motorola (електроніка і ІТ) – 3,6 млрд.дол., Johnson&Johnson (фармацевтика) – 4,48 млрд.дол.[3, 73]

Згідно згаданого вище документу інноваційна активність підприємств у 2009-2013 роках повинна збільшитись на 5%. Зважаючи на існуючу динаміку [1] цього буде досить складно досягти. Разом з тим в Законі України “Про наукову і науково-технічну діяльність” визначено, що витрати б'юджету на реалізацію науково-дослідницьких проектів повинні становити не менше 1,7 % ВВП. Згідно офіційних даних в жоден з років після підписання згаданого документу цей показник дотриманий не був. Дані інноваційної активності підприємств України та частки їх втрат на НДДКР у ВВП подано у табл. 2

Результати інноваційної діяльності підприємств в Україні*

Показник	2007	2008	2009
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	11,5	10,8	10,7
Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП	0,93	0,9	0,95

*-сформовано на основі [1].

Для більшого розуміння глибини проблеми порівнюємо показники витрат на НДДКР України і високо розвинутих країн світу в розрахунку на душу населення. В Україні у 2009 році цей показник становив 23 дол. (для переведення показників у дол. США приймався курс 1 дол.=8 грн.) [1], в інших країнах світу станом ще на 2001 рік він склав (у дол. США): Велика Британія – 427,6; Канада – 439,9; Німеччина – 580,2; Франція – 478,1; США – 892,1 [3, 75].

Вирішення описаних проблем потребує глобальних змін у системі управління інноваційним розвитком, а саме: - розвиток фінансово-економічної підсистеми інноваційної інфраструктури як недостатньо розвинутої; - розвиток виробничо-технологічної підсистеми інноваційної інфраструктури з поступовим впровадженням окремих елементів фінансово-економічної підсистеми; - проведення експертизи інноваційних, науково-технічних проектів; - інформаційно-консультаційне забезпечення інноваційної діяльності, трансфер технологій, комерціалізація інтелектуальної власності; - оптимізація і розширення мережі центрів інформаційно-консультаційної підтримки інноваційної діяльності; - розбудова інфраструктури кадрового забезпечення інноваційної діяльності.

Література

1. Режим доступу// www.ukrstat.gov.ua
2. Режим доступу// www.rada.gov.ua
3. Глушко О. Активізація НДДКР у корпораціях: світовий досвід і Україна/ О. Глушко// Економіка і прогнозування. – 2005. - №4, С. 67-81.